

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
MUHAMMAD ALXORAZMIY NOMIDAGI
TOSHKENT AXBOROT TEXNOLOGIYALARI UNIVERSITETI**

“TASDIQLAYMAN”

Televizion texnologiyalar fakulteti

dekani E. Nazirova

04

2025-yil

**KINOTELEDRAMATURGIYA VA REJISSURA ASOSLARI FANI
BO'YICHA
SILLABUS**

Kunduzgi bo'lim uchun

Bilim sohasi:	600000	- Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari
Ta'lim sohasi:	610000	- Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari
Ta'lim yo'nalishi:	60611100	- Televizion texnologiyalar (Telestudiya tizimlari va ilovalari)

Toshkent – 2025

Kinoteledramaturgiya va rejissura asoslari

Fan nomi:	Kinoteledramaturgiya va rejissura asoslari
Fan turi:	tanlov
Fan kodi:	TMA
Bosqich:	4
Semestr:	7,8
Ta'lim shakli:	kunduzgi
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	180
Ma'ruza	44
Amaliy mashg'ulotlar	30
Laboratoriya mashg'ulotlari	-
Seminar	-
Mustaqil ta'lim	106
Sinov birligi miqdori:	6
Baholash shakli:	yozma
Fan tili:	o'zbek

Fanning maqsadi (FM)	
FM1	<p>“Kino va televideniye dramaturgiyasi va rejissyorligi asoslari” kursining asosiy maqsadlaridan biri talabalarga kino ijodkorlari va teleoperatorlar bilan ijodiy hamkorlikda didi va badiiy tafakkuri yuqori bo'lgan asarlar yaratish imkoniyatini berishdan iborat. Bakalavriat dasturi kino va televideniye dramaturgiyasining texnik va ijodiy jihatlarini chuqur o'rganishni nazarda tutadi. Dramaturgiya va rejissyorlik asoslari haqida ma'lumot beradi. Talabalar kinodramaturgiya, rejissyorlik, ssenariy yozish va rejissyorlikning barcha bosqichlari bilan tanishadilar. Ular o'quv va ilmiy-ommabop filmlar uchun scenariy yozishni o'rganadilar. Turli yo'nalishdagi rejissyorlar faoliyatidagi muhim farq va o'xshashliklar, dramatik faoliyat sohasining nozik jihatlari bilan tanishadilar.</p>

Fanni o'zlashtirish uchun zarur bo'lgan boshlang'ich bilimlar	
1	Surat; ijodiy kamera; boshqaruv; televizor ishlab chiqarish; o'rnatish.

Ta'lim natijalari (TN)	
	<i>Bilimlar jihatdan:</i>
TN1	Kino dramaturgiyasi va rejissyorlik asoslarini bilish.
TN2	Televizorda ishlash tamoyillarini to'liq shakllantira olish.

Kinoteledramaturgiya va rejissura asoslari

TN3	Badiiy yechim bilan masalalarni mustaqil hal qila olish.
TN4	Eng zamonaviy audiovizual san'at bilan tanishib, dramaturgning mahoratini bilish.
TN5	Kino va televidenie rejissyorligining ijodiy tomonlarini to'g'ri tushuntirish.
Ko'nikmalar jihatdan:	
TN6	Badiiy filmlarni vizual ifodalash vositalarini bilish.
TN7	Ijodda o'z badiiy tafakkuridan professional tarzda foydalana olish va shu ko'nikmalar orqali qahramon xarakterini, muhitni ifodalash, asar dramaturgini to'g'ri tasvirlash va yaratish imkonini beradigan aniq va ishonarli uslubni to'g'ri shakllantirish.
TN8	Talaba muallifning asosiy vazifalarini, rejissyorlikning asosiy vazifalari va xususiyatlarini tushunishi kerak.
TN9	Kinematografiya, kompyuter effektlari va yangi texnologiyalar, montaj qilish, filmni baholash jarayoni, badiiy rahbar bilan ishlash, filmning tashkiliy ishlari, reklama, maket va ulardan foydalanishni bilish.
TN10	Film janri, uslubi, tasviriy yechim, ovoz va musiqa ahamiyati kabilarni o'rgatish

Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M)		Soat
M1	Kinoteledramaturgiya va rejissuraning kirish nazariyalari	2
M2	Dramaturgik struktura: Uch pardali tuzilma va sahna funksiyalari	2
M3	Rejissyorlik konsepsiyasi: Vizual fikrlash va interpretatsiya	2
M4	Qahramonlar yaratish va ularning rivoji: Ichki va tashqi konfliktlar	2
M5	Dialog yozish va uning sahna dramaturgiyasidagi o'rni	2
M6	Stsenaristik va sahna tahlili	2
M7	Kamera harakatlari va vizual til: Rejissyor qarorlari	2
M8	Kadr kompozitsiyasi va rakurs tanlash	2
M9	Yoritish va muhit bilan ishlash	2
M10	Aktyorlar bilan ishlash: Repetitsiya texnikalari va emotsional boshqaruv	2
M11	Lokatsiya va dekoratsiya tanlovi, sahna muvozanati	2
M12	Montaj asoslari: Vizual ritm va dramatik oqim	2
M13	Ovoz, musiqa va atmosfera yaratish	2
M14	Sahna sahna asosida qisqa filmni rejalashtirish	2
M15	Rejissyorlik qarorlarini tahlil qilish va loyihalarni taqdim etish	2
M16	Zamonaviy kino va televidenie texnikasini o'rganish	2
M17	Rejissorning teleseriallar yaratishdagi faoliyatini tahlil qilish.	2

Kinoteledramaturgiya va rejissura asoslari

M18	Film dublyaj paytida dramatik aktyorlarning faoliyati	2
M19	Zamonaviy teledasturlar va zamonaviy kino ishlab chiqarish dramaturgiyasini qurishda rejissorning roli.	2
M20	Televizionda ko'p kamerali suratga olish jarayoni. Boshqaruv panelida direktor faoliyatini o'rganish.	2
M21	Skriptda xarakter yaratish. Xarakterni ochib berish va qahramonni harakatlar orqali xarakterlash.	2
M22	Televizion dasturning musiqiy va shovqinli dramaturgiyasi.	2
Jami		44

Mashg'ulotlar shakli: amaliyot (A)		soat
A1	Kinodramaturgiya va rejissyorlikning asosiy tushunchalari. Badiiy, animatsion va hujjatli filmlar yo'nalishini o'rganish.	2
A2	Dramaturgiyadagi mavzular va g'oyalar bo'yicha tadqiqot.	2
A3	Akt, epizod, sahna, ramka tuzilishi. Sahna tahlili.	2
A4	Dialog va uning ssenariydagi o'rnini rejalashtirish.	2
A5	Skript yozish qoidalari. Mualliflik huquqi tadqiqoti.	2
A6	Televizion reportajlar, ko'ngilochar dasturlar uchun ssenariylar, ilmiy va axborot dasturlari uchun ssenariylar tuzilishini tahlil qilish.	2
A7	Rejissorning aktyorlar bilan ishlashi.	2
A8	Rejissorning operator bilan ishlashi. Kino tasvirini yaratish.	2
A9	Filmning tezligini yaratish.	2
A10	Televizion dastur tempini yaratish.	2
A11	Televizionda turli janrdagi teledasturlarni suratga olish usullarini o'rganish.	2
A12	Televizion tahrirlashning xususiyatlari.	2
A13	Televizion dasturlarni yaratishda ovoz va musiqadan foydalanish xususiyatlarini ko'rib chiqing.	2
A14	Ssenariy dramaturgiyasida tovush komponentining tahlili	2
A15	Radio ko'rsatuvlar tarixi va nazariyasi. Seminar	2
Jami		30
Mustaqil ta'lim (MT)		
MT1	Filmdagi mavzu va g'oya. Film tahlili.	7
MT2	Ichki va tashqi ziddiyat	7
MT3	O'zbek kinodramasida qahramon obrazi.	7
MT4	21-asr dramasida syujet va syujet.	7
MT5	Skript tarkibi	7
MT6	Televizion loyiha drama	7
MT7	Aristotel: dramada 3 qism	7

Kinoteledramaturgiya va rejissura asoslari

MT8	Rejissyorlik asoslari. Aktyor bilan ishlash.	7
MT9	Rejissyor ssenariysi	7
MT10	Suratga olish jadvalini tuzish	7
MT11	O'zbekistonda raqamli mahsulotlarni yaratish xususiyatlari.	7
MT12	O'rnatish bosqichi	7
MT13	Filmlar va telefilmlarni birgalikda ishlab chiqarish.	8
MT14	Badiiy film uchun xarajatlarni rejalashtirish	7
MT15	O'zbekistonda xususiy kino muammolari.	7
	Jami	106

Ta'lim strategiyasi

Kinoteledramaturgiya va rejissura asoslari kursini o'qitish ta'limning kredit tizimi asosida ma'ruza, amaliyot mashg'ulotlari, taqdimotlar, hamda mavzu bo'yicha vazifalar va mustaqil topshiriqlarni o'z ichiga oladi.

Ma'ruza, amaliyot ishlariga oid o'quv materiallarida ko'rsatilgan mavzular bo'yicha nazariy va amaliy ma'lumotlar beriladi, amaliyot ishlarini bajarish va natijalarni hisoblash tartibi tushuntiriladi. Kurs bo'yicha qo'yilgan o'quv materiallari talabalar tomonidan mustaqil o'rganiladi, amaliyot ishlari talabalar tomonidan individual tarzda bajariladi.

Talabalar quyidagi materiallardan foydalanish imkoniga egadirlar:

- Elektron shakldagi ma'ruza matnlari;
- Har bir mavzuga doir taqdimot materiallari;
- Amaliyot mashg'ulotlariga doir uslubiy ko'rsatmalar;
- Har bir dars mavzusi yuzasidan nazorat savollari;
- Elektron shakldagi darsliklar va qo'llanmalar.

Ma'ruza davomida, talabaga taqdimot materiallari orqali mavzu yuzasidan kerakli bo'lgan konsepsiyalar yetkazib beriladi. Talabalarga mavzuni yanada mustahkamlashlari uchun prezentasiyalar, darsliklar, o'quv qo'llanmalari va boshqa o'quv-uslubiy mahsulotlardan foydalanish bo'yicha ko'rsatmalar beriladi. Talabalarning mavzuni o'zlashtirish darajasini tekshirish maqsadida, har bir mavzudan so'ng nazorat savollari beriladi.

Amaliyot mashg'ulotlarda har bir mavzu bo'yicha masalalarni yechish bo'yicha materiallar, prezentasiyalar, ko'rsatmalar talabalarga taqdim etiladi, shuningdek, mavzuni o'zlashtirish darajasini tekshirish maqsadida topshiriqlar beriladi.

Kinoteledramaturgiya va rejissura asoslari

Ma'ruza va amaliyot mashg'ulotlarining barcha mavzularini to'la o'zlashtirgan talabalarga yakuniy nazoratda ishtirok etishga ruxsat etiladi. Talaba semestr oxirida universitetga kelib, yakuniy nazorat topshiradi.

Talabaning fan bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsiya etiladi

Talabalarni baholash

Talabalar bilimini oraliq nazorat asosida va yakuniy nazorat asosida o'quv topshiriqlarini (mustaqil ish, amaliy ish, test) darajasiga qarab baholanadi.

Kurs talabalari 100 balllik tizimda baholanadi. Shulardan 20 ball (ma'ruzadan), 30 ball (amaliydan) oraliq va 50 ball yakuniy nazorat uchun beriladi. Oraliqdan so'ng 30 balldan kam ball to'plagan talabalar yakuniy nazorat imtihoniga qo'yilmaydi. Yakuniy test nazoratida 30 dan yuqori ball to'plagan talaba mavzuni yaxshi o'zlashtirgan hisoblanadi.

Joriy, oraliq va yakuniy nazorat topshiriqlari quyidagicha taqsimlanadi:

Baholash usullari	Ekspress onlayn testlar, yozma ishlar, og'zaki so'rov, prezentatsiyalar va h.k.		
Baholash mezonlari	90-100 ball «a'lo» Fan bo'yicha xulosa va qaror qabul qilish. Fan yuzasidan ijodiy fikrlay va mustaqil mushohada yurita olish. Fan bo'yicha olgan bilimlarini amalda qo'llay olishi va mohiyatini tushuntirib bera olish. Bilish, aytib berish. Tasavvurga ega bo'lish.		
	70-89 ball «yaxshi» Fanini mustaqil mushohada qilish. Fan bo'yicha olgan bilimlarini amalda qo'llay olish. Mohiyatini tushuntirish. Bilish, aytib berish. Tasavvurga ega bo'lish.		
	60-69 ball «qoniqarli» Fan mohiyatini tushuntirish. Bilish, aytib berish. Fan haqida tasavvurga ega bo'lish.		
	0-60 ball «qoniqarsiz» Fan haqida aniq tasavvurga ega bo'lmaslik. Bilmaslik.		
Reyting baholash turlari	Joriy nazorat	Maksimal ball (20)	O'tkazish vaqti
	Amaliy ish - 1	10	O'quv jarayoni grafigi bo'yicha
	Amaliy ish - 2	10	
	Oraliq nazorat	Maksimal ball (30)	O'tkazish vaqti
oraliq nazorat yozma ish, test (ma'ruza mashg'ulot o'qituvchisi)	10		

Kinoteledramaturgiya va rejissura asoslari

	tomonidan qabul qilinadi).		
	Mustaqil ish: Topshiriq – 1 Topshiriq – 2	10 10	O'quv jarayoni grafigi bo'yicha
	Yakuniy nazorat	50	Semestr davomida
	Fan bo'yicha jami	100	
Asosiy Adabiyotlar			
1	Yusupova N., "Audiovizual madaniyat. Muammoni ilmiy tushunish tajribasi". Toshkent: TATU.-2022.-164 b.		
2	Bazarboev B.J., Saliev M.M., Ismailov K.S. Raqamli kinematografiya va montaj. Toshkent. "Aloqachi" nashriyoti. 2017 yil.		
Qo'shimcha adabiyotlar			
1	"Film Directing: Shot by Shot" – Steven D. Katz. 2021		
2	"Directing Actors" – Judith Weston. 2014		
Elektron manbalar			
1	www.ziyonet.uz		
2	www.cinefex.ru		
3	www.kinopoisk.ru		
4	www.cinemmagazine.com		
5	www.vgik.ru		

Fan o'qituvchisi to'g'risida ma'lumot

Muallif:	Baymuhamedova Dilnoza
E-mail:	Baymuhamedovadilnoza@gmail.com
Telefon raqami:	99 8557420
Tashkilot:	Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti, "Televizion va media texnologiyalar" kafedrasida
Taqrizchilar:	Ybaydullayev M. - O'zRFA. San'atshunoslik instituti ilmiy ishlar bo'yicha direktor o'rinbosari, (PhD); Yusupova N. – Muhammad al-Xorazmiy nomidagi TATU, "Televizion va media texnologiyalar" kafedrasida dotsenti, (PhD).

8/9(756/751) Mazkur sillabus universitet Kengashining 2025-yil 22 - 04 dagi
-sonli yig'ilish bayoni bilan tasdiqlangan.

Mazkur sillabus Televizion texnologiyalar fakulteti Kengashining 2025-yil
22 - 04 dagi 9 -sonli yig'ilish bayonnomasi bilan tasdiqlangan.

Mazkur sillabus Televizion va media texnologiyalar kafedrasining 2025-yil
22 - 04 dagi 34 -sonli yig'ilish bayoni bilan tasdiqlangan.

O'quv boshqarma boshlig'i

A. Ergashev

Fakultet dekani

E. Nazirova

Kafedra mudiri

F. Nuraliyev

Tuzuvchi

D. Baymuhamedova